

بسمه تعالی

مقدمه:

یافته ها نشان می دهد یکی از عوامل تهدید کننده نظم و امنیت هر جامعه پدیده قاچاق است این پدیده مجرمانه در حال حاضر بیش از سایر جرایم از پیچیدگی تنوع و گستردگی برخوردار است. بدیهی است لازمه موفقیت در اجرای برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی دولت ایجاد زمینه و فضای مطلوب است. اما عواملی مانند قاچاق با توجه به خصوصیات خاص خود درست در جهت مخالف عمل مینماید و میتواند نقش مهمی در از هم پاشیدگی برنامه های کلان اقتصادی، فرهنگی اجتماعی داشته باشد. به بیان دیگر دولت از لحاظ اعمال کنترل در کیفیت و کمیت کالای وارداتی و صادراتی به منظور تحقق اهداف سیاسی، اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی معمولاً با دو مانع عمده در تقابل است:

۱- منافع سیاسی اقتصادی و متعاقباً دو اسنعماری دول بزرگ صنعتی و شرکتهای چند ملیتی.

۲- تنوع طلبی در مصرف انواع کالا و سودجویی و فرست طلبی برخی نقدینه داران

داخلی نتیجه رویارویی معضلی پیچیده و چند بعدی بنام قاچاق را بوجود می آورد که ریشه های آن در هر حوزه ملی و بین المللی نهفته است و در صورت گسترش تبدیل به یک شبیخون فرهنگی و اقتصادی شده میتواند ارزشهای حاکم بر جامعه را به نابودی بکشاند.

بنابراین مبارزه منطقی و هدفمند با این پدیده مجرمانه در راستای استقرار و حفظ نظم و امنیت در کشور مکمل اجرای برنامه های توسعه اقتصادی و اجتماعی دولت نهایتاً ارزشهای حاکم بر جامعه میباشد.

پیشینه قاچاق

یکی از فعالیتهای اولیه انسان اجتماعی برای رفع نیازهای زندگی داد و ستد بوده است او به مرور زمان برای رد و بدل کردن مازاد تولیدات خود و دستیابی به محصولات اضافی دیگران این حرفه را در حوزه اطراف محل سکونتش گسترش داده و با استفاده از وسایل نقلیه (چارپا، گاری شناور دریایی جغرافیایی) تجارت را تا اقصی نقاط دنیا سوق داده است. در آن روزگار اقتصاد جامعه در بسیاری زمینیه ها معیشتی بوده و فقط برخی کالاها که در سرزمینی خاصی بیشتر و بهتر تولید میشده برای فروش و مبادله به جاهای دیگر برده میشده بدین ترتیب در اینگونه مناطق علاوه بر اقتصاد معیشتی نوعی تولید خاص وجود داشته است که یا آن سرزمین خاص که این کالاها را تولید می کرده نبوده است و همین امر مبادله و تجارت را موجب شده است.

زام داران وقت برای تامین مخارج حکومتی همیشه در جستجوی منابع مالی جدید بوده و هستند از قدیم الایام یکی از منابع مهم، اخذ عوارض از کالای تجاری بود زیرا این گونه عوارض نوع مالیات غیر مستقیم بر مصرف است که دریافتن آن از دیگر مالیاتهای غیر مستقیم به عدالت اجتماعی نزدیک تر است.

به راحتی می توان تصور کرده از همان زمانها افرادی برای کسب سود بیشتر و سهل الوصولتر بصور گوناگون از پرداخت عوارض شانه خالی کرده و کالاهای خود را دور از نظر ماموران وصول عوارض جابجا می کردند و بعضی نیز با تبانی، عوارض کمتر از حد مقرر پرداختند و یا اصلا پرداخت نمی کردند.

در روزگار نورقرون معاصر که دولتها با تشکیلات و مرزهای نوین از یکدیگر باز شناخته شدند سردمداران استعمار ب فکر استفاده مادی و معنوی آنها را از طریق اختلافات مرزی و واردات مجاز و غیر مجاز کالا چپاول کنند از طرف دیگر هر حکومتی در درون مرزهای خود، به اجرای قوانین پرداخت . زیرا مسائلی بوجو آمد که اعمال قانون را ضروری می ساخت مانند برنامه ریزی بهداشت، و آموزش همگانی و.....

همچنین اقتصاد معیشتی به اقتصادی پیچیده که در آن نقش دولت بسیار مهم بود تغییر یافت ضایع بزرگ و تولید پدیدار شد سازمان دادن نیروی کار و مسائل ناشی از اقتصاد مبادله با اقتصاد معیشتی بروز کرده، تجارت نیز مساله ای مهم تلقی گردید این چه کالای به بازار کدام کشور بطور غیر مجاز وارد شود چگونه، به چه میزان، و با چه قوانینی بطور پنهانی یا اشکار مطرح گردید.

مساله تجارت در کنار صنعت پیشرفته شکل با اهمیت تری بخود گرفت زیرا صنعت بزرگ و تولید انبوه نیاز به بازارهای بزرگ و جدید داشت.

تغییرات و تحولات حاصله در امر تجارت جهانی مقارن با اواخر حکومت قاجاریه به دیوان نیز مانند سایر کشورها تأثیر خود را بر جای نهاد. در این زمان استقراض

خارجی به حد بالای خود رسیده بود اوامل چپاولگر خارجی برای وصول طلبهای خود مظفرالدین شاه را به ایجاد تشکیلات گمرک ترغیب نمودند و او در تاریخ ۱۸ ذی الحجه ه.ق.ش دستور تشکیل گمرک را به شکل امروزی صادر کرد.

پس کنترل فیزیکی بیشتر در خطوط مرزی و عواملی چون تاسیس پاسگاههای گمرکی برای وصول عوارض بیشتر از واردات کالا شرایطی را ایجاد نمود که در یک کلمه می توان از آن بعنوان محدودیت نام برد این محدودیتها باعث شد که نطقه ای که سالها بنام تجارت پنهانی در حاشیه داد و ستد قانونی بسته شده بود بصورت مستقل و مجزا بنام قاچاق مصوب ۱۳۱۲/۱۲/۲۹ قابل مجازات گردید.

بیان و تعریف مساله:

مشکلات کالای قاچاق:

پدیده ناهنجار قاچاق یک عامل بازدارنده، مشکل و پیچیده و چند بعدی است که ریشه های آن در هر دو حوزه ملی و بین المللی نهفته است. در یک تعریف اجمالی که در تحقیق اشاره گردیده، قاچاق را میتوان ورود و خروج هرگونه کالا، خدمات و ارز از مبادی رسمی و غیر رسمی بر خلاف قانون و مقررات ناظر بر پرداخت عواید و رعایت تشریفات مقرر دانست. همچنین هرگونه فعل یا ترک فعل جهت انجام تحصیل قاچاق از جمله جاسازی و یا اقدام و سایر روشهای مخفیانه و عدم اجرای تعهدات در مورد ورود موقت کالا و تعویض یا مصرف کالای ترانزیتی و نگهداری و مصرف کالا بدون رعایت قوانین و مقررات قاچاق مستوجب کیفر می باشد.

در قوانین تمام کشورهای جهان از این پدیده ضد اقتصادی و اجتماعی بعنوان عاملی که موجب رکود و اختلال در سیستم حیات اجتماعی جامعه می شود نام برده و تمهیداتی جهت پیگیری متخلفان و مجازات آنان در نظر گرفته شده است. فشا، پیدایش این کنش مجرمانه را باید در کشورهای صنعتی جستجو کرد آنها پس از دستیابی به انبوه تولید کالا با مشکل بازار مصرف روبرو میشوند و کشورهای جهان سوم را بعنوان ابزاری برای رفع این معضل مورد توجه قرار میدهند قاچاق را بعنوان یک حربه امنیتی فرهنگی و اقتصادی بخدمت می گیرند بکارگیری قاچاق بر علیه کشورهای جهان سوم ایجاد بی هویتی فرهنگی و القای عدم خود باوری در تولید شرکتهای چند ملیتی عامل عمده در تجارت جهانی هستند. در بسیاری از کشورها بخش عمده ای از صادرات و واردات متعلق به معدودی از این شرکتهای است. آنها معمولاً قدرت مالی بیشتری نسبت به موسسات محلی دارند زیرا این شرکتهای هم از بازارهای سرمایه خارجی و هم از بازار سرمایه داخل کشور میزبان بصورت مستقیم و غیر مستقیم برخوردارند.

شرکتهای چند ملیتی در مراحل اولیه فعالیتهای تجاری خود کالاهای مورد نیاز جوامع کشورهای جهان سوم را براساس نیاز مصرف آنها تامین می نماید.

در مراحل بعدی با ایجاد تنوع در کالاها و انتشار انواع تبلیغات مستقیم و غیر مستقیم نیاز بر مصرف کالای جدید در آن جوامع نهادینه و گسترش داده و سپس اقدام به فروش آنها از طریق صادرات مجاز می نمایند اگر روند صادرات آنها به موانعی از جمله قوانین و مقررات بازرگانی داخلی برخورد نماید قاچاق کالا بهترین و مطمئن ترین راهی

است که آنها را به هدف پلید خود یعنی کسب منافع بیشتر هدایت می کند بدیهی است که تبلیغات قاچاق کالا برای کشورهای جهان سوم بتارج رفتنی منابع مادی و معنوی را در برداشته و موجب رکود و از بین رفتن تولیدات داخلی خواهد شد معمولاً در داخل این گونه کشورها افرادی وجود دارند که دارای ذهن کم بیش اقتصادی بوده و طالب منافع سریع الوصول می باشند. آنها بدلائل مختلف منافع خود را بر منافع اجتماعی ترجیح داده و آگاهانه و جاهلانه در راستای کشورهای چند ملیتی گام برمی دارند.

اگر کمی به گذشته برگردیم می بینیم بعد از جنگهای اول و دوم جهانی شرکتهای چند ملیتی متولد می شوند آنها فناوری را با گسترش فعالیت خود مطرح می کنند و در واقع با انحصار کردن تکنولوژی اعتباری برای شرکتهای خود ایجاد و تلاش می کنند معاملات درمؤسسات وابسته خودشان را حتی بصورت قاچاق بر فراز مرزهای ملی سازماندهی نمایند یعنی شرکتهای چند ملیتی با ایجاد اطلاعات جدید قابلیت تخصیص بیشتر بازدهی سرمایه گذاری خصوصی را در انحصار خود نگهداری می کنند برای شرکتهای چند ملیتی مدینه فاضله حکومت جهانی است جهانی بدون مرز با ازادی مطلق در انتقال مردم، کالا، افکار، خدمات و پول از هر کجا به هر کجای دیگر با نظام پولی واحد جهانی و بانک مرکزی واحد بی هیچ ارتشی و تنها داشتن محلی البته این شرایط در واقعیت وجود ندارد و به همین لحاظ آنها با رسیدن به این هدف بلند خود که ایجاد سلطه بر جهان است از همه شیوه ها از جمله قاچاق و انواع کالا بر علیه تمامی کشورهای دنیا بهره می برند کشورهای صنعتی که روزی صادر کننده قاچاق به

کشورهای جهان سوم بودند. از پژواک این پدیده زشت غافل شدند اکنون شواهد نشان می دهد خود آنها توسط شرکتهای چند ملیتی به دام قاچاق گرفتار آمده اند امار قاچاق مواد مخدر قاچاق مواد هسته ای، قاچاق انسان و جنین این واقعیت که قاچاق محدودتر یا موریانه ای توانمندی های فرهنگی و اقتصادی کشورهای صنعتی را از درون تهی کنند.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

چرا نیروی انتظامی با قاچاق مبارزه می کند؟ چه نیازی وجود دارد که در خصوص قاچاق تحقیق شود؟

نیروی انتظامی بر اساس قانون وظیفه دارد نظم و امنیت را در جامعه برقرار نماید بنابراین

۱- انواع جرایم از جمله قاچاق مخل نظم جامعه است: با تشکیل هر جامعه ای روابطی بین افراد ایجاد می شود که ناشی از نیازهای طبیعی و احتیاجات اجتماعی و بر مبنای « در کنار هم زیستن و با هم زیستن » است این روابط را داده های مختلف اخلاقی، روانی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و مذهبی شکل می دهد و موجب می گردد تا افراد

جامعه بیکدیگر بنحو چشمگیری مرتبط شوند و علاقه ها یا کینه های اجتماعی بر مبنای این ارتباطات ایجاد می شد در حقیقت جامعه بر پایه این ارتباطات شکل پیدا می کند و قرار می گیرد جامعه در این استقرار و شکل گیری بناچار به نظمی از سوی طبیعی و از طرفی قرار دادی که از نیسته های، آداب و رسوم، ملیت و مذهب ریشه گرفته است روی می آورد. اما ممکن است اعمالی توسط افرادی انجام شود که این نظم

بیشتر قرار دادی را دستخوش التهاب کند در این حال جامعه نسبت به این اعمال واکنش نشان می دهد عکس العمل جامعه ممکن است ضعیف یا شدید باشد در صورت اول بیشتر برخوردهای اخلاقی با این اعمال مورد توجه قرار می گیرند که اثر آن نیز در این حد متوقف می گردد اما در صورتی که جامعه در نظم خود با خدشه جدید مواجه شود برای متوقف ساختن افراد خاطی انجام یافته در قالب جرم عنوان می سازد و بدینسان پدیده مجرمانه ناشی از این قالب ریزی تخلفات در مفهوم عام آن متولد می شود و اثرات این پدیده در اشکال گوناگون و تحت عناوین مختلف چون قاچاق سرقت کلاهبرداری و جرایم دیگر اشکار می گردد طرد دروغگویان یا چاپلوسان کیفر می دهد در مقابل اعمال دسته دوم واکنش شدید نشان می دهد با مجازات و اقدامات تامینی سعی می کند که نظم اجتماعی را حفظ کند

۲- قاچاق ضد امنیت است.

امنیت یعنی نبود تهدید و وجود تامین. امنیت دارای مفاهیم سهل و ممتنع است و برای آن تعاریف مختلفی ارایه شده که به دو تعریف آن که در تحقیق آمده بسنده می شود:

الف-امنیت حالتی است که ملتی فارغ از تهدید از دادن تمام یا بخشی از جمعیت، دارای و یا خاک خود بسر می برد.

ب-امنیت شرایط و فضایی است که طی آن یک ملت قادر است اهداف و ارزشهای حیاتی خود را گسترش دهد یا حداقل در برابر تهدیدات بالقوه و بالفعل داخلی و خارجی حفظ کند با تامل در تعاریف امنیت و قاچاق می توان بر ضدیت آن دو پی برد

بنابراین نیروی انتظامی برای استقرار نظم و امنیت و انجام وظیفه بعنوان ضابط قوه ی قضائیه باید با قاچاق مبارزه کند.

اهداف تحقیق:

پیامدهای قاچاق که ضرورت تحقیق را یک نیاز اجتماعی می داند.

امروزه پدیده قاچاق در کشورهای جهان سوم یک معضل محسوب شده و اثرات مخربی بر پیکر اقتصادی و فرهنگی این جوامع دارد مهمترین اثرات سوء عبارت می باشد از:

-افت تولید

-کاهش تولید کار مولد

-کاهش درآمدهای تولید

-ترغیب به استفاده از روشهای غیر رسمی

-اخلال در بازارهای خارجی کالاهای تولید داخلی

امروزه هیچ محدودیتی در ارائه نوع کالا برای شرکتهای غول اسای چند ملیتی وجود ندارد در میان هزاران کالایی که در نظام بین الملل کنونی توسط شرکتهای مذکور در بازارهای پنهان و اشکار کشورهای دنیا عرضه می شود سیگار جایگاه ویژه دارد که

دنباله بحث به آن می پردازیم:

مصرف کل سیگار در کشور سالیانه ۵۰ میلیارد نخ برآورده شده که فقط ۱۱ میلیارد نخ آن توسط شرکت دخانیات تولید می شود حدود ۸۰ سال است که تولید، واردات و فروش سیگار شرکتهای دخانیات نیز ممنوع اعلام شده بود ولی در حال حاضر مشاهده می شود که واردات سیگار به موجب مصوبات مربوطه آزاد و اقدامات در رابطه با آن

انجام شده که در ادامه تحقیق بیان خواهد شد بررسی مقررات مربوطه به بخش مبارزه با قاچاق سیگار نیز مشخص می سازد که مقررات مزبور به کمک قاچاقچیان آمده است طبق قانون نحوه ی اعمال تعزیرات حکومتی راجع با قاچاق وارز که از سال ۱۳۷۴ اجرا می شود مرتکبین قاچاق سیگار ارزش ده میلیون ریال یا کمتر فقط؟ ضبط سیگارهای مکشوفه به نفع دولت مجازات می شوند و اگر این مبلغ بیش از ده میلیون ریال باشد علاوه بر ضبط به دو برابر قیمت آن به جزای نقدی محکوم خواهند شد این در حالی است که در مقررات قبلی مجازات سنگین تری برای قاچاقچیان در نظر گرفته شده بود که عبارت بود از ضبط کالای مکشوفه، جزای نقدی تا پنج برابر قیمت کالا. دو سال حبس و ۸۴ ضربه شلاق.

قاچاق سیگار از سالهای قبل در کشور ما شیوع داشته و از اوایل دوره قانون گذاری مجلس همواره مجازاتهای قانونی و برخورد با این پدیده مجرمانه به تصویب رسیده و اجرا گردیده است. در همین رابطه شرکت دخانیات ایران طرحی را بعنوان مبارزه اقتصادی با پدیده قاچاق می باشد و به وزیر محترم کشور پیشنهاد داد که علاوه بر اینکه کاهش تولیدات سیگار در مقابل با میزان مصرف آن را جبران نماید زمینه ای را ایجاد نماید تا از شیوع قاچاق در کشور جلوگیری شود طبق این طرح واردات رسمی سیگار توسط کمپانی های خارجی با سرمایه گذاری بخش خصوصی انجام خواهد شد. هر چند که این طرح در جایگاه خود بایستی توسط کارکنان مورد نقد و بررسی قرار گیرد ولی به جهت اهمیت آن به تشریح طرح مزبور می پردازیم:

شرکت دخانیات در برنامه های راهبردی جدید طرحی را در جهت مبارزه و مقابله با قاچاق سیگار در کشور تدوین نموده است که بر مبنای آن واردات رسمی سیگار با تعهدات و مسئولیت کمپانی های خارجی و با سرمایه گذاری بخش خصوصی صورت پذیرفته و از ورود سیگار بصورت قاچاق ممانعت بعمل آید این طرح که ” مبارزه اقتصادی با پدیده قاچاق“ نام گرفته است با تجزیه و تحلیل بازار و تعیین سهمیه هر یک از کمپانی های خارجی این امکان و الزام را فراهم نموده است که شرکتهای BAT-۱ با داشتن ۰/۲۵ از سیگارهای خارجی قاچاق و تولید کننده سیگارهای کنت، مونتانا، دانهیل

۲-ژاپن با داشتن ۰/۳۰ سهم از سیگارهای خارجی قاچاق و تملی کننده سیگارهای وینستون و وینستو لایت و مگنا.

۳-جنسینگ کره دارند ۰/۲۵ سهم از سیگارهای خارجی قاچاق و تولید کننده انواع سیگار پایین

۴-ریمتسما و امپریال آلمان، انگلیس، دارنده ۰/۱۰ سهم از سیگارهای خارجی قاچاق و تولید سیگارهای بهمن ، دیوید اف، مست، پلوریگال متعهد به واردات رسمی و در مرحله بعد به موازات واردات تولید سیگارهای مورد نیاز داخل در کارخانجات ایران با استفاده از ظرفیت های خالی گردیده اند توضیح اینکه در صدی از سهم شرکتهای فوق الذکر از بازار قاچاق مربوط به محصولاتی است که بصورت جعلی تولید شده و تولید کننده و مبدا تولید مشخص نیست لیکن از طرف شرکتهای در سطح بین المللی مورد پیگیری می باشد این اقدامات موجبات:

۱- پیش بینی واردات رسمی سیگارهای مورد نیاز کشور در سال ۸۱ که در مقایسه با

سالهای مختلف بصورت زیر بوده است:

۱-۱: سال ۷۹ مقدار ۵۰۰ هزار نخ

۲-۱: سال ۸۰ مقدار ۹۰۰ میلیون نخ

۳-۱: پیش بینی سال ۸۱ مقدار ۴ میلیارد نخ

۲- ایجاد درآمد برای دولت از محل عوارض و سود بازرگانی.

۳- انتقال دانش و تکنولوژی ساخت سیگار از کمپانی های مشهور و بنام خارجی به

داخل که عموماً در سالهای گذشته این امکان بوجود نیامده و صنعت سیگار سازی در

ایران با امکان ابزار و تکنولوژی بسیار قدیمی فعالیت داشته است.

۴- آموزش نیروهای انسانی شرکت در داخل و خارج با استفاده از امکانات کمپانی های

طرف قرارداد.

۵- همکاری تحقیقاتی، ترویج در زمینه کشت و کاشت و برداشت توتون در کشور

کمپانی های خارجی بمنظور ارتقاء کیفیت توتون داخلی برای نیاز داخلی و صادرات

فراهم گردید.

اکنون که با تنظیم قراردادهای همکاری و اجرایی شدن بندهای بازرگانی ورود به

مرحله قرار داد تولید که بعضاً تولید آزمایشی محصولات خارجی در کارخانجات نیز آغاز

شده است می رود «تا طرح مبارزه ی اقتصادی با قاچاق سیگار» قوام لازم را بدست

آورد و به یک الگو و طرح قابل اتکا برای مبارزه با سایر اقلام قاچاق در کشور تبدیل

شود که البته طبیعی است بلحاظ قطع منافع دستهای آلوده به قاچاق سیگار با

مخاطراتی نیز مواجه گردد که در واقع انتظار حمایت و مساعدت در تسهیل و بعضاً تثبیت مقررات و ارادت، ترخیص بموقع کالا در مبادی ورودی، حمایت انتظامی در جهت توزیع در سراسر کشور، و بخش خصوصی و دست اندرکاران طرح در شرکت دخانیات از مقامات و مسئولین دارند در این مسیر عمده ترین نگرانی که هم اکنون این مجموعه با آن مواجه است و به نظر کارشناسان استمرار این حرکت را تهدید می کند و زمزمه ی حذف یا کاهش عوارض و سود بازرگانی است که طبعاً هم برای افرادی که با شرایط هزینه های فعلی مبادرت به واردات سیگار نموده اند و هم برای شرکت دخانیات که امکان سرمایه گذاری و مشارکت شرکتهای خارجی برای تولید در داخل کشور را فراهم نموده بسیار نگران کننده است چرا که هزینه واردات بحدی کاهش یابد که به تولید در داخل بصره نباشد شرکتهای خارجی تشویق خواهند شد سیگارهای مورد نیاز ایران را در کارخانجات خود در کشورهای اطراف تولید نموده و وارد کشور نمایند لازم به یادآوری است یکی از منابع درآمدی دولت ها در کشورهای مختلف از محل واردات سیگار است که متأسفانه در کشور ما بدلیل وجود قاچاق این درآمد وجود نداشته و اجرایی شدن این طرح موجب ایجاد درآمد خواهد شد که بدیهی است در صورت تصویب نظریه یا حذف یا کاهش هزینه واردات اصل طرح و امکانات ناشی از قراردادهای فوق الذکر نیز از بین خواهد رفت در ادامه این طرح راهکارهایی نیز پیشنهاد شده که در فصل چهار تحقیق بدانها اشاره خواهد شد.

در این قسمت آثار زیانبار قاچاق سیگار و جلب مشارکت همگانی برای مبارزه با این پدیده ی زشت کنکاش مختصری می نمایم:

۱- سالیانه حدود ۲۰ میلیارد نخ سیگار قاچاق به کشور وارد که یک میلیارد پاکت که اگر پاکتها را در کنار هم قرار دهیم طول پاکتهای سیگار قاچاق به ۲۰ هزار کیلومتر طول کارتن ها خواهد شد و اگر بصورت باکس در کنار هم بچینیم طول آنها پنج هزار کیلومتر و اگر آنها را بصورت کارتن کنار هم بگذاریم طول کارتنهای مذکور ۴۰۰ کیلومتر خواهد بود. ۲- طبق استاندارد هر هزار نخ سیگار ده دلار هزینه ارزی دارد بنابراین اگر ۲۰ میلیارد نخ سیگار حدوداً ۲۰۰ میلیون دلار و اگر هر دلار ۳۰۰ تومان محاسبه شود این محموله ۶۰ میلیون تومان هزینه ارزی دارد. سالیانه این مقدار منابع مالی از طریق قاچاق ارز و قاچاق کالاهای صادراتی مانند مواد سوختی، احشام، فرش و غیره تأمین شود.

۳- اگر فرض شود که برای روشن کردن هر نخ سیگار یک چوب کبریت مصرف شود و هر قوطی کبریت حاوی ۴۰ عدد چوب کبریت و ارزش هر قوطی کبریت ۴ تومان منظور شود سالیانه حدود ۲ میلیارد تومان برای روشن کردن سیگارها به هدر می رود. ۴- اگر فرض شود برای انتقال یک نخ سیگار از مبدا تا مقصد و زمان دود کردن آن یک ثانیه صرف شود سالیانه برای ۲۰ بیست میلیارد نخ حدود ۶۳۴ سال وقت به هدر می رود.

نتیجه:

از آنجا که مصرف انواع کالای دخانیه و بخصوص رایج ترین نوع این کالا یعنی سیگارت کلا برای سلامتی زیان آور است. لذا شرکت دخانیات ایران کلیه واردکنندگان را ملزم

به درج پیام بهداشتی که متضمن هشدار برای مصرف کننده باشد نموده است و در حال حاضر پیام بهداشتی با این مضمون «دخانیت عامل اصلی سرطان و برای سلامتی زیان آور است» با ذکر حوزه ی فروش روی پاکتها سیگارت درج می شود لذا سوق و جهت مصرف به کانالهای قانونی از جمله مصرف تولیدات داخل، کالاهای وارداتی مجاز و کالاهای مشارکتی که با رعایت استاندارد تهیه می شوند با تبلیغ منفی عدم مصرف یا حداقل مصرف در سرلوحه کار و استراتژی کلان قرار گیرد.

۱- معانی لغوی قاچاق

قاچاق در زبان ترکی مصدر و معنی فرار کردن است. قاچاق اسم مصدر آن است. بنابراین قاچاق کلمه ای ترکی و به معنی فراری و گریزان است. در فرهنگ فارسی معانی آن بشرح زیر درج گردیده است:

- ۱- آنچه ورود آن به کشور یا معامله آن از طرف دولت ممنوع اعلام گردیده است.
- ۲- کاری بر خلاف قانون که بطور پنهانی انجام می شود. متاعی که معامله یا ورود آن به کشور ممنوع است (فرهنگ معین)

- ۳- تردستی کار پنهانی که با تردستی انجام می شود. خرید و فروش کالاهای که در انحصار دولت یا معامله آن ممنوع باشد وارد کردن یا صادر کردن کالای که ورود و صدور آن ممنوع است (فرهنگ عمید).
- ۴- صفت آنچه، حمل، خرید و فروش یا تولید آن ممنوع است. (فرهنگ فارسی امروز)

تعاریف قاچاق

۱- قرار دادن امولی که موضوع عایدات دولت بوده ورود و صدور، تولید، نقل و انتقال، خرید و فروش و صید آنها طبق قوانین و مقررات جاری کشور ممنوع یا غیر مجاز اعلام شده است.

۲- عبارت است از ورود و صدور حمل و نقل، انتقال، خرید و فروش صید و نگهداری اموال ممنوع الورد، ممنوع الصدور، انحصاری و یا موضوع درآمد دولت بر خلاف مقررات قانونی یا مصوبات دولتی.

۳- در مفهوم عبارت است از جرایم مربوط به کالای گمرکی، دخانی، مواد مخدر و روان گردان و سایر بزه های که در قوانین مصوبه به عنوان جرایم نامیده شده یا مشمول مجازات و مرتکبین قاچاق می باشد.

۴- وارد کردن یا خارج کردن کلیه اشیاء ممنوع الورد و یا ممنوع الصدور، اموال ایران بدون مجوز قانونی ممنوع و قاچاق محسوب می گردد.

انواع قاچاق کالا از لحاظ نوع کالا:

۱- کالای گمرکی

۲- اسلحه و مهمات و مواد ناریه

۳- کالای دخانی

۴- ارز، طلا، نقره و مسکوکات

۵- پرندگان شکاری و وحوش کمیاب

۶- اموال تاریخی و فرهنگی

۷- مواد مخدر و روان گردان

۸- سایر کالاها (مشروب، دارو - احشام - مواد سوختی - مواد مصرفی - محصولات

کشاورزی)

فصل دوم

بسمه تعالی

مقدمه

یکی از عوامل مهم اقتصاد سالم، توانمند و پویا، وجود تعادل و توازن در واردات و صادرات است. متأسفانه تاکنون به دلایل مختلف سیاسی و اقتصادی و ... صادرات غیر نفتی در کشور ما همواره درصد کمتری از صادرات را تشکیل داده است و هنوز نتوانستیم به طور کامل از قید وابستگی به درآمد حاصل از صادرات نفت خام رهایی یابیم. در یک اقتصاد سالم و غیر وابسته، سلامت مبادی ورودی و خروجی کالا و تشکیلات، گمرکی اصل مهم محسوب می شود.

به عبارت دیگر گمرک حافظ مرزهای اقتصادی کشور است. قاچاق کالا، ورود و خروج کالا از مجراهای غیر قانونی، عدم هماهنگی و نظارت در سیستم واردات و صادرات و ... از عوامل تأثیرگذار در اختلال و ضعف وضعیت اقتصاد کشور است. عوامل بوجود آورنده این کاستی ها را باید در دایره ای فراتر از گمرک و تشکیلات گمرکی جست. ضعف پاره ای از قوانین در امر صادرات و واردات، مشکلات قانونی مناطق آزاد تجاری، عدم هماهنگی و همراهی سازمانهای مختلف در فعالیتهای اقتصادی، حمل کالا به وسیله مسافر و ... از عوامل موجب این کاستی ها هستند. از سوی دیگر میان گسترش دشواری های موجود در امر واردات و ترخیص کالا رابطه مستقیم وجود دارد. بدین معنا زمانی که در امر واردات و ترخیص کالا مشکلات و سختیهایی برای وارد کنندگان ایجاد

می گردد، آمار قاچاق کالا و حمل کالا به صورت مسافری رو به افزایش می گذارد و بالعکس چنانچه تسهیلات در امر واردات و ترخیص کالا بیشتر شود، قاچاق کالا نیز رو به کاهش می گذارد.

مشکلات اجرایی و عدم اتخاذ رویه های مناسب در رابطه با قاچاق کالا، عمده مشکلات موجود در زمینه مبارزه با قاچاق کالا و ارز می باشد. بر اساس اطلاعات موجود، ۹۰ درصد آمار کشفیات مربوط به کالاهایی با ارزش زیر ۱۰ میلیون ریال است که عمدتاً به شکل مسافری و غیر تجاری بوده و صاحبان آنان واردکنندگان کالا نبوده اند. عمده آمار مزبور حاصل فعالیتهای نیروی انتظامی است که از طریق استقرار در گلوگاهها و راههای ارتباطی مناطق مرزی و کنترل راهها بدست آمده است و این در حالی است که هدف اصلی در مبارزه با قاچاق کالا استقرار در مرزها و جلوگیری از ورود کالای قاچاق به کشور است که کالای قاچاق به شکل عمده از آن طریق وارد کشور می شود، نه کالای مسافرین و مردم عادی که منجر به بدبینی ایشان به نظام می گردد. بخشی از این آمار نیز مربوط به کشفیات مأمورین گمرک می باشد که به قاچاقهای گمرکی معروف است و مشمول ماده ۲۹ قانون امور گمرکی و یازده بند ذیل آن می باشند.

از سوی دیگر طبق بخشنامه شماره ۱۰۵۹۰۰/۴۰۶ مورخ ۷۵/۹/۱۳ قائم مقام محترم معاونت حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور که مقرر می دارد: در هر حال اعتراض صاحبان کالا و ارز مانع از عملیات اجرایی نسبت به ضبط و فروش و اخذ جریمه و واریز وجوه و سایر اقدامات نخواهد بود، در عمل گمرکات اجرایی را با مشکلات جدی روبرو ساخته است. به این نحو که به محض اعلام قاچاق شدن کالا، سازمان جمع آوری و

فروش اموال تملیکی اقدام به فروش کالاهای قاچاق اعلام نماید و صاحبان کالا پس از ترخیص قضایی را کسب حکم براءت به گمرکات مربوطه جهت مسترد نمودن کالاهای خود مراجعه می نمایند که اولاً کالایی در گمرک موجود نمی باشد و ثانیاً وصول حاصل کالاها مشکلات اجرایی و مدنی فرمولی را برای گمرک بوجود آورده است.

ضرورت بازنگری در قوانین و مقررات راجع به قاچاق کالا و ارز با در نظر گرفتن نقطه نظرات سازمانهای ذیربط در امر مبارزه با قاچاق کالا و صدور دستورالعملهای هماهنگ در زمینه مبارزه با قاچاق کالا توجه بیشتر به انگیزه های تشویقی که در کلیه سازمانهای ذیربط در امر مبارزه با قاچاق کالا از طریق پرداخت سریع و منظم حق الکشف کاشفین و اصلاح آئین نامه اجرایی قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز با توجه به مشکلات موجود در راه اجرای آن در ۳۱ بند پیشنهادی معاونت حقوقی و نظارت گمرک ضروری است.

با کالاهای که به شکل قاچاق به کشور وارد می گردند می توان از یکسو از آمار این کالاهای قاچاق کاست و از سوی دیگر بردرآمدهای دولت افزود. بدین منظور ضروری است در امر مبارزه با قاچاق کالا مسئولیت بیشتری به گمرک تفویض شود تا بتواند با تقویت نیروهای گارد خود از طریق استخدام و آموزش به وظایف قانونی و کنترلی خویش به نحو احسن عمل نماید.

اشاره به این نکته ضروری است که کارکنان گمرک که در صف مقدم مبارزه و کشف کالای قاچاق هستند باید از نظر درآمد و گذران زندگی روزمره خویش تأمین بوده و مشکلی نداشته باشند تا در دام قاچاقچیان حرفه ای گرفتار نگردند، چرا که قاچاقچیان

کالا برای وارد کردن و ترخیص کالاهای خود عدم پرداخت حقوق و عوارض متعلقه به آنها، دست به هر اقدامی می زنند. لذا جهت پیشگیری از این امر بهتر است در انتخاب کارکنانی که در ارتباط مستمر با ارباب رجوع (واردکنندگان کالا) می باشند، دقت و نظارت کافی بعمل آید. نکته دیگر اینکه برای این کارکنان می بایست امکانات رفاهی در حد مطلوب تأمین گردد و از لحاظ زندگی شخصی و خصوصی با مشکلی روبرو نباشند تا اینکه در دام وسوسه های شیطنانی قاچاقچیان از جمله پیشنهاد رشوه های کلان و ... گرفتار نگردند.

در راستای مبارزه با قاچاق مواد مخدر ستادی در گمرک ایران تشکیل گردیده است که با هماهنگی ستاد مبارزه با مواد مخدر امر اعزام نمایندگان گمرک ایران به خارج از کشور جهت طی دوره های آموزشی لازم برای شناخت مواد مخدر و شیوه های مبارزه با قاچاق مواد مخدر، تأمین و تهیه بودجه جهت خرید دستگاه ایکس ری برای گمرکات، تهیه آمار کشفیات، برگزاری دوره های آموزشی خاص به منظور آشنایی با مسائل مربوط به مواد مخدر به خصوص جاسازی آن برای مأمورین ذریبط پرسنل حراست گمرکات و اقدامات لازم در جهت عضویت ایران در سازمان ریلو و برگزاری نمایشگاه دائمی از کشفیات مواد مخدر در گمرکات کشور را در دست مطالعه و بررسی دارد.

امید است هر چه سریعتر سیاستهای کلان اقتصادی کشور و دولت و همینطور گمرک در راستای مبارزه با قاچاق، با انجام مطالعات کارشناسی و برنامه ریزی صحیح، جامع عمل بپوشد.

سؤال اصلی تحقیق:

- الف. قاچاق کالا چه تاثیری بر اقتصاد و امنیت و فرهنگ جامعه دارد.
 - ب. قوانین ومقررات موجود در کشور چه تاثیری بر کاهش کالای قاچاق دارد.
- ۲- شاخص های موثر در مبارزه با قاچاق کدامند.
 - ۳- قاچاق کالا در کاهش تولیدات داخلی و افزایش بیکاری چه تاثیری دارد.

فرضیه اصلی تحقیق

- الف. بین قاچاق کالا و اقتصاد و فرهنگ جامعه چه رابطه ای وجود دارد.

فرضیه های فرعی تحقیق

- ۱- بین قاچاق کالا و سیاست های بازرگانی چه رابطه ای وجود دارد.
- ۲- بین قاچاق کالا و سیاست های اقتصادی چه رابطه ای وجود دارد.
- ۳- محورهای عمده مبارزه با قاچاق کالا کدامند.
- ۴- راهبردهای اصلی مبارزه با قاچاق کالا کدامست.
- ۵- کیفیت تولیدات داخلی چه تاثیری بر واردات قاچاق دارد.
- ۶- قاچاق یک فعالیت مجرمانه است یا فرصت مناسب برای از بین بردن بیکاری مردم و رونق اقتصادی بشمار میرود.

وضعیت قاچاق کالا در ایران

قاچاق در ایران ریشه تاریخی دارد بطوریکه هخامنشیان در ایران باستان منابع مالی

دولت را از اخذ عوارضی در اسکله بنادر و میدانهای فروش بار و نیز در تجارت داخلی

تامین می کردند (اداره کل مبارزه با جرائم اقتصادی، ۱۳۷۵، ص ۴).

در زمان اشکانیان کالاهائیکه وارد کشور می گردید در دفاتری ثبت و از دارندگان کالا

عوارض دریافت می نمود. در زمان ساسانیان از یزدین نامی که از مامورین وصول

عوارض مال التجاره بود نام برده شده و در صدر اسلام مبنای دریافت عوارض مال

التجاره بهای کالا بوده و از هر چهل درهم یک درهم مالیات دریافت می گردیده است.

البته این عوارض شامل کالاهایی مانند خوک یا مسکرات که حرام می باشند نبوده،

زیرا کالاهای حرام برای مسلمانان قابل تملک نمی باشند. به زعم برخی از کارشناسان،

قاچاق کالا از زمانی در ایران آغاز گردید که قانون گمرکی وضع شد و محدودیتهای و

موانعی در امر تجارت کالا برقرار شد (معاونت آموزش ناجا، ۱۳۷۵، ص ۴).

تغییر و تحول حاصله در امر تجارت جهانی مقارن با اواخر حکومت قاجاریه در ایران بوده

است. بطوریکه مظفر الدین شاه در تاریخ ۱۸ ذی الحجه ۱۳۱۸ هجری قمری (۱۲۸۰

هجری شمسی) دستور تشکیلات گمرک را به شکل امروزی صادر کرد.

سپس با کنترل فیزیکی بیشتر در خطوط مرزی و عواملی چون تاسیس پاسگاه های گمرکی برای وصول عوارض بیشتر از واردات کالا شرایطی را ایجاد نمود. (اداره کل مبارزه با جرائم اقتصادی، ۱۳۷۵، ص ۵)

اولین نظام نامه مکتوب ایران در سال ۱۲۸۲ (ه . ش) تنظیم شد و در سال ۱۲۸۶ (ه . ش) با تصویب قانون ایالات و ولایات و به موجب مواد ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۶۴ آن مواردی از قاچاق اجناس ممنوعه به کشور و نحوه وارد و خارج کردن آن پیش بینی گردید.

قبل از انقلاب اسلامی به دلیل اینکه ورود اکثر کالاها به کشور آزاد بود قاچاق کالا جز در مورد کالاهای خاص مصداق عینی نداشت و کشور به عمده ترین بازار مصرف کالاهای خارجی و شرکتهای چند ملیتی تبدیل شده بود. اما پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی، بخاطر کاهش شدید منابع ارزی و برخی مصالح سیاسی اقتصادی، و حتی فرهنگی، واردات و صادرات کالاها منوط به شرایط خاصی شد (شمس الدینی، ۱۳۷۸، ص ۲۱۶).

به عبارت دیگر در این دوره با توجه به ماهیت نظام مقدس اسلامی، تولید و توزیع هر گونه مشروبات الکلی، عکسها و فیلم های مستهجن ممنوع اعلام می گردد. با گذشت زمان و افزایش قیمت ارز در بازار غیر رسمی و موج سفرهای مردم به خارج از کشور و

اجرای سیاستهای محدودیت ورود کالا و افزایش نرخ سود بازرگانی و عوارض گمرکی ،
بتدریج قاچاق کالا از خارج از کشور به ایران رونق گرفت. تا سال ۱۳۷۱ با توجه به
عوارض ناشی از جنگ تحمیلی و کمبود کالا در بازارهای داخلی، توجه چندانی به
اثرات مخرب اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و امنیتی قاچاق به کشور نگردید و کالای
قاچاق با استفاده از پوشش کالاهای همراه مسافر (تجارت چمدانی) ، از طریق مناطق
آزاد ، بازارچه های مرزی و یا توسط سازمانها و شرکتهای دولتی و یا عملیات ترانزیتی
وارد کشور می گردید (موسسه تحقیقات اقتصادی و مدیریتی راهبرد مدیریت ، ۱۳۸۰ ،

صص ۳۳-۳۱)

در سال ۱۳۷۲ ، بانک مرکزی اقدام به سیاست تک نرخی کردن رسمی ارزها ولی عدم
هماهنگی بین سیاستهای ارزی، مالی و پولی باعث شد که سیاست تک نرخی در عمل
شکست بخورد. لذا کاهش درآمدهای ارزی در سال ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ و همچنین بدهی
های خارجی در کوتاه مدت باعث شد که نرخ ارز در سال ۱۳۷۸ از مرو ۱۰۰۰۰ ریال

بگذرد (یاوری ، ۱۳۷۸ ، ص ۱۵)

با توجه به موارد ذکر شده، علل پیدایش و گسترش قاچاق در ایران را می توان به شکل
زیر طبقه بندی نمود:

عوامل اجتماعی و فرهنگی

- عادت مردم به استفاده از کالاهای خارجی به دلیل کیفیت پایین محصولات تولیدات

مشابه

-نگرش مردم به قاچاق به عنوان یک وسیله کسب درآمد

- حرکت های نیاز آفرینی دولت در قالب واردات انواع کالاها بطوری که در سال ۱۳۸۱

برابر ۲۰۵۴۰ میلیارد ریال بوده که نسبت به سال ۱۳۷۸ که برابر ۷۵۶۰ میلیارد ریال

بوده، نزدیک به ۲/۷ برابر افزایش داشته است. از حرکت های نیاز آفرین دیگر، تبلیغات

است که به شدت افزایش داشته و در این میان صدا و سیما، روزنامه ها ، شرکت واحد

وشهررداری نیز فعال شده اند.

-عدم توجه و بی تفاوتی مردم به پیامدهای قاچاق با توجه به موارد ذکر شده علل

پیدایش و گسترش قاچاق در ایران را میتوان به شکل زیر طبقه بندی نمود:

- عادت مردم به استفاده از کالاهای خارجی به دلیل کیفیت پایین محصولات تولیدات

داخلی مشابه

- نگرش مردم به قاچاق به عنوان یک وسیله کسب درآمد

- حرمت های نیاز آفرینی دولت در قالب واردات انواع کالاها بطوری که در سال ۱۳۸۱

برابر ۲۰۵۴۰ میلیارد ریال بوده که نسبت به سال ۱۳۷۸ که برابر ۷۵۶۰ میلیارد ریال

بوده، نزدیک به ۲/۷ برابر افزایش داشته است. از حرکت های نیاز آفرین دیگر، تبلیغات

است که به شدت افزایش داشته و در این میان صدا و سیما، روزنامه ها، شرکت واحد و شهرداری نیز فعال شده اند.

- عدم توجه و بی تفاوتی مردم به پیامدهای قاچاق

عوامل امنیتی

- کنترل ناکافی مرزهای آبی و زمینی که باعث گسترش قاچاق در کشور شده است.

- پایین بودن خطرات و پیامدهای جرم قاچاق بطوری که پایین بودن میزان ریسک برای فرد مجرم در گسترش این پدیده موثر می باشد.

- تجهیزات ناکافی و بعضاً قدیمی سازمانهای مبارزه کننده با قاچاق روند گسترش قاچاق کالا را در کشور تسهیل نموده است.

- ناهماهنگی و تعامل نامناسب بین سازمانهای مبارزه کننده با قاچاق در ایران از جمله عوامل گسترش این جرم می باشد.

عوامل جغرافیایی

- وجود مرزهای گسترده زمینی و دریایی

- کمبود موانع فیزیکی در استانهای مرزی در جلوگیری از ورود کالای قاچاق

- انسداد ناکافی مرزها در جلوگیری از ورود کالای قاچاق

- در سواحل جنوبی کشور نیز با توجه به موقعیت جغرافیایی طبیعی و داد و ستد مردم این منطقه با شیخ نشینهای حاشیه خلیج فارس با قدمت زیاد و توسعه و ترویج آن در اعصار جدید و همچنین محدودیت اشتغال اعم از کشاورزی و صنعتی، بیکاری، فقر و گرسنگی و بالاخره رشد بی رویه جمعیت در سالهای اخیر از دلایل گسترش قاچاق در کشور می باشد (نشریه شماره ۵ و ۶ گمرک، ۱۳۷۱، ص ۴۰).

عوامل قانونی

- یکی از مهمترین عوامل قانونی در گسترش جرم قاچاق در ایران خود قوانین و مقررات و ممنوعیت ها و محدودیت های ایجاد شده و نقص ها و ابهاماتی که در آنها می باشد بیان شده است.

- وجود انحصارات دولتی و همچنین نهادهای عمومی و نظارت و کنترل ناکافی بر آنها از عوامل گسترش قاچاق در ایران است.

- وجود طرز تلقی های متفاوت از مفهوم و تعریف قاچاق در ایران در گسترش جرم موثر بوده است.

با توجه به موارد عنوان شده قوانین و مقررات مبارزه با جرم قاچاق، به اختصار توضیح داده می شود.

حذف قوانین و مقررات مبارزه با قاچاق در ایران

آن چه که در قوانین مدون در خصوص مبارزه با قاچاق کالا آمده، ماده واحده قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۰۶/۱۲/۲۲ کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی

می باشد که به صورت آزمایشی به وزارت دادگستری وقت ابلاغ شده و در ۱۳۰۷/۱۲/۱۶ در دوازده ماده و دو تبصره مجدداً به تصویب کمیسیون عدلیه

مجلس شورای ملی رسید. پس از تفسیر، الحاق و حذف بعضی از مواد منجر به

تصویب قانون مجازات مرتکبین قاچاق در تاریخ ۱۳۱۲/۱۲/۱۲ توسط کمیسیون

فوق الذکر با نگاهی به قراین و شواهد مربوط به دو رویکرد در کشور ما می توان

گفت هر دو مورد موثر می باشند. در رویکرد اول گفته میشود هر چه موانع

مصنوعی و دخالت در مسیر طبیعی عرضه کالا ایجاد شود انگیزه قاچاق افزایش می

یابد به عبارتی چنانچه روشهای قانونی و سهل الوصولی برای عرضه کالا موجود

باشد انگیزه برای قاچاق کالا کاهش می یابد و در رویکرد دوم گفته میشود که

دولت برای تجدید و کنترل بر قاچاق کالا قوانین را تنظیم می کند تا مانع از آن

شود (مرکز تحقیقات اقتصاد مدیریتی راهبرد مدیریت، ۱۳۸۰، ص ۳۲)

نگاهی به قوانین و مقررات مبارزه با قاچاق نشان می دهد که قوانین موجود برای

مرتکبین قاچاق به شکلی است که به نظر نمی آید کمبودی از نظر مجازات وجود

داشته باشد اما وقتی که ریشه های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، قانونی و امنیتی

قاچاق مورد ملاحظه قرار میگیرد بنظر میرسد که مبارزات صورت گرفته موثر نبوده و با قاچاق بیشتر به عنوان علت برخورد شده حال آن که این فعل مجرمانه خود معلول می باشد.

بررسی سازمانهای کنترل و مبارزه با قاچاق در ایران

با تصویب قوانین مربوط به مبارزه با قاچاق در سال ۱۳۱۲ ماموریت مقابله با قاچاق به عهده ماموران گارد مسلح گمرک و ژاندارمری کل کشور قرار گرفت و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی این مبارزه توأماً توسط ژاندارمری، شهربانی و کمیته انقلاب اسلامی صورت می گرفت تا اینکه در شهریور سال ۱۳۶۶ با مصوبه شورای امنیت کشور ماموریت مبارزه به کمیته انقلاب اسلامی و سرانجام در سال ۱۳۶۹ با تصویب لایحه ادغام سازمانهای فوق الذکر امر مبارزه با قاچاق بر عهده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی قرار گرفت.

راههای ورود کالای قاچاق به کشور

کالای قاچاق از سه راه اصلی وارد کشور می شود که عبارت است از مرزهای زمینی، مرزهای دریایی و مرزهای هوایی. ایران با داشتن شش هزار کیلومتر مرز زمینی با هفت کشور همسایه و همچنین حدود دو هزار و هفتصد کیلومتر مرزهای آبی جنوب و شمال در مدخل ورود مالای قاچاق از هر سه طریق زمینی، دریایی و

هوایی می باشد. نمودار (۲-۲) استانهای کشور را که در مسیر حمل و نقل تقسیم نموده است. برای روشن شدن موضوع به تفکیک هر یک از مرزهای مزبور را به همراه شیوه هایی که در خصوص ورود کالای قاچاق استفاده می گردد توضیح داده می شود.

الف - مرز زمینی

استانهای مرزی و مسیر حمل و نقل کشور هر کدام با ویژگیهای جغرافیایی و گستردگی مرزهای زمینی همواره مورد تهاجم قاچاقچیان و شبکه های قاچاق قرار گرفته است. قاچاقچیان با استفاده از شرایط و تسهیلات موجود در مناطق مرزی از جمله مناطق آزاد و بازارچه های مرزی، سالانه اقدام به ورود میلیونها دلار کالا از طرمرزهای زمینی به کشور می نمایند و قاچاق کالا به شکل کوله باری، اسیربری، با خودرو ورود موقت از کانالهای رسمی و غیر رسمی، جعل کردن اسناد به صورت مستقیم و یا تحت پوشش کالای نجاری به کشور صورت می گیرد.

قاچاقچیان در این راه از شیوه های حمل و نقل مختلفی استفاده به عمل می آورند که تعدادی از این راهها عبارتست از: ۱- با وسایط نقلیه سنگین و استفاده از انواع جاسازی، استفاده از اسناد اصلی و جعلی گمرکی، استفاده از اسناد دولتی و پلمپ مربوطه، سوء استفاده از ترانزیت خارجی و پلاک دولتی ۲- با استفاده از اتوبوسها و

از طریق جاسازی و حمل مسافران اجیری ۳- با استفاده از وانت بارها و وسایط نقلیه تندرو ۴- به صورت شوتی، کوله باری یا بدوک (شادنیا، ۳۷۸، ص ۱۲).

استانهای مرزی و همچنین استانهای مسیر حمل و نقل ورود قاچاق در نمودارهای (۲-۳) و (۲-۴) نشان داده شده است. برابر تفکیک به عمل آمده در اداره کل مبارزه با جرائم اقتصادی ناجا، استانهای مرزی کشور شامل استانهای اردبیل، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، کرمانشاه و کردستان می باشد که شهرستانهای هر یک در نمودار فوق الذکر مشخص گردیده است. استانهای مسیر حمل و نقل کالا از طریق

مسیرهای زمینی نیز عبارت است از تهران بزرگ و استانهای زنجان، تهران، همدان، قم، فارس، یزد، اصفهان، خراسان، قزوین، گیلان و استان مرکزی که شهرستانهای هر یک به تفکیک در نمودار مربوطه مشخص شده است.

پس از ورود کالای قاچاق از طریق مرز زمینی به کشور، وسعت جغرافیایی این بخش از فعالیتهای قاچاقچیان با توجه به مساحت کشور حدود یک میلیون کیلومتر مربع خواهد بود. در این عرصه پهناور، حمل و نقل کالاهای قاچاق در حاشیه و بعضا به صورت ادغام شده با کالای تجاری و قانونی صورت می پذیرد و لذا کار را برای مبارزه بسیار مشکل، پیچیده و دشوار می نماید (شادنیا، ۱۳۷۸، ص ۳۰)

انتقال قاچاق از استانهای مرزی به مراکز مصرف، بیشترین نقش را در افزایش سود قاچاق دارد و این امر باعث می شود طیف بیشتری از مردم را که دارای مشکلات اقتصادی هستند به خود جذب نماید. در ورود قاچاق از طریق مرزهای زمینی، وسایل نقلیه سنگین، اتوبوسها، وانت و قطار مورد استفاده قرار می گیرد و قاچاقچی در مناطق صعب العبور و مالرو نیز به صورت کوله باری عمل قاچاق را انجام می دهد. برابر آمار غیر رسمی از ۱۰۰٪ کالای قاچاق ۴۰ درصد از مرزهای خشکی وارد کشور می شود (ابویی، ۱۳۷۷، ص ۴۳).

ب- مرز آبی

استانهای ساحلی جنوب با بیش از ۲۲۰۰ کیلومتر در نواز ساحلی و دارا بودن جزایر متعدد به دلیل وضعیت خاص سرزمینی و نزدیکی استانهای ساحلی با کشورهای حوزه خلیج فارس از دیرباز با پدیده قاچاق کالا مواجه بوده است. در این راستا سیاستهایی از جمله ایجاد مناطق آزاد تجاری و یا قوانین مقرراتی که تاکنون مورد اجرا گذاشته شده است، نه تنها نتوانسته در جلوگیری از ورود کالاهای قاچاق به کشور تأثیر گذار باشد بلکه در بعضی موارد خود ابزاری برای ورود این گونه کالاها به کشور شده است.

به هر حال به علت مجاورت ایران با دریا، قاچاق کالا توسط وسایط نقلیه دریایی از جمله قایقها، لنجها، دوبه ها و گاهی توسط کشتیهای تجاری صورت می گیرد که در این میان انتقال قاچاق از مرزهای آبی توسط قایقها بیشترین نقش را داشته و عمده قاچاق کالا توسط آن ها صورت می گیرد زیرا کوچکتر بوده، با سرعت بیشتری حرکت می کند، رفت و آمد آنها صورت می گیرد زیرا کوچکتر بوده، با سرعت بیشتری حرکت می کند، رفت و آمد آنها تابع هیچگونه مقرراتی نمی باشد و مستلزم ارائه مدارک خاصی نیز قرار نمی گیرد. همانطور که گفته شد لنجها، دوبه ها و کشتیها نیز مرتکب حمل قاچاق کالا می شوند ولی شیوه عملکرد آن ها با قایقها متفاوت می باشد زیرا خروج آنان با نظر گمرک محل بوده و در موقع خروج از کشور برای آنها مانیفست خروجی صادر می گردد که گمرک می تواند نقش موثری در کنترل آنها داشته باشد (نشریه شماره ۵ و ۶ گمرک، ۱۳۷۱، ص ۴۱ تا ۴۵)

علل قاچاق کالا

مطالعات جامعه شناسی و جرم شناسی این حقیقت را آشکار کرده است که برای مبارزه یا پیشگیری از هر معضل اجتماعی، معرفی عمل مورد نهی به عنوان یک جرم یا بزه اجتماعی، و تعیین مجازات برای آن و در نهایت به کیفر رساندن مرتکب

آن نه بهترین راه و نه آخرین راه و نه ، تنها راه ممکن است. بلکه بایستی همواره در پی ریشه یابی و علت پرداخته شد به این بزه ها توسط مرتکبین بود.

علل قاچاق کالاهای صادراتی

- تفاوت قیمت بعضی کالاها در بازار داخلی و بازارهای خارجی خصوصا بازار کشورهای همسایه به این معنی که قیمت این کالاها در بازار داخلی به مراتب کمتر از قیمت همین کالاها در بازارهای خارجی می باشد و همین مسئله انگیزه ای برای قاچاق این کالاها به خارج از کشور می شود. برای مثال قیمت آرد گندم،

دارو، فرآورده های نفتی، ... به جهت یارانه ای که به آنها تعلق می گیرد. از قیمت به مراتب پایین تری نسبت به قیمت همین کالاها در کشورهای همسایه برخوردار است و همین امر سبب می شود که این کالاها به خارج از کشور قاچاق شود.

- تشریفات اداری حاکم بر صادرات قانونی کالا (همچون امور مربوط به پیمان سپاری) اغلب اوقات سبب طولانی شدن زمان صادرات کالا و بالطبع در برداشتن هزینه بیشتر برای صادر کننده می شود زمان صادرات کالا و بالطبع در برداشتن هزینه بیشتر برای صادر کننده می شود و این مسئله تمایل به صدور قانونی کالا را کمتر می کند. در حالی که قاچاق صادراتی بدون تحمل این تشریفات اداری و با سود بیشتر انجام می شود.

- دستور العمل های فصلی یا مقطعی در مورد صادرات بعضی کالاها به این معنی که گاهی اوقات در جهت حمایت از مصرف کننده داخلی ، محدودیت ها یا ممنوعیت هایی برای صادرات بعضی کالاها اعمال می شود. این گونه عملکردها، تبعات ناخوشایندی را در پی دارد، از جمله:

۱- اعتبار تجار و بازرگانان ایرانی را که از طریق قانونی به صادرات کالا می پردازند، نزد شرکای خارجی از بین می برد.

۲- زمینه فعالیت برای عوامل قاچاق را جهت ثادرات غیر قانونی کالا فراهم می

سازد.

-تفاوت نرخ ارز واریز نامه ای و نرخ ارز در بازار غیر رسمی بیشتر از نرخ ارز واریز نامه ای می باشد و بنابراین قاچاقچیان ترجیح می دهند کالاهای خود را به صورت قاچاق صادر می کنند تا ارز بدست آمده از صادرات غیر قانونی خود را در بازار آزاد ارز به فروش رسانند و به این ترتیب به سود بیشتری دست پیدا کنند.

همچنین تفاوت نرخ ارز جهت واردات، صادرات و امور مسافربری سبب قاچاق کالا می شود.

علل قاچاق کالاهای وارداتی

- تقاضای زیاد برای مصرف کالاهای خارجی در بازار داخلی

بعضی از دلایل این تقاضا بشرح زیر است:

زیبایی و نوآوری و تنوع در طرح و رنگ و اندازه تولیدات و بسته بندی

آنها

انسان موجودی تنوع طلب و دوستدار زیبایی ها است و معمولا به شکل و ظاهر

اشیاء توجهی خاص دارد. هر اندازه که طراحی و رنگ آمیزی کالا بیشتر جلب توجه

نماید به همان اندازه تقاضا برای مصرف آن کالا بیشتر می شود. به همین جهت

شرکت های بزرگ تولیدی با در نظر گرفتن این مسایل و نکات، همواره به نوآوری و

ابتکار در طراحی صنعتی توجه داشته و علاوه بر عرضه کالاهای جدید، در تغییر و

اصلاح شکل ظاهری و نیز اندازه کالاهای تولیدیشان می کوشند. ضمنا این شرکت

ها در تغییر دادن شکل ظاهری تولیداتشان می کوشند. ضمنا این شرکت ها در

تغییر دادن شکل ظاهری تولیداتشان سلیقه های مختلف مشتریان خود را در نظر

می گیرند تا هر چه بیشتر مشتری ها را جلب نمایند.

مشکلات اقتصادی قاچاق کالا

همانطوری که ملاحظه می گردد کالاهایی که به شکل قاچاق به کشور وارد می

گردند از نظر اقتصادی شامل چند ویژگی می باشند که در کشور مشکلات اقتصادی

را دامن می زنند. قاچاق کالا منجر به کاهش درآمدهای گمرکی و مالیاتی کشور،

جایگزینی کالاهای خارجی به جای تولیدات داخلی، کاهش تولید داخلی و در نتیجه کاهش زمینه اشتغال منحرف شدن سرمایه های داخلی به سوی قاچاق کالا و تشویق صدور کالا از مجاری غیر رسمی و استفاده از ارز حاصله برای واردات کالای قاچاق و نیز افزایش تقاضای ارز در بازار آزاد ارز و در پی داشتن اثرات تورمی آن می باشد.

برای ساماندهی ورود کالاهای قاچاق به کشور و هدایت آنها به سوی کانالهای رسمی آن، قوانین و مقررات موجود در رابطه با واردات و صادرات کالا نیاز به

بازنگری دارند به نحوی که بازرگانان احتساب پرداخت حقوق و عوارض گمرکی از یک طرف و وجود ریسک بالا در انجام عملیات قاچاق کالا از طرف دیگر، گرایش به سمت واردات و صادرات از طریق قانونی پیدا کنند و بدین ترتیب هم حقوق و مالیاتهای متعلق به دولت کسب شده و هم کالاهای مورد نیاز جامعه تامین می گردد و تجار نیز با خیالی آسوده به واردات قانونی روی می آورند این مطلب که برخی از

این کالاها جایگزین کالاهای تولید داخل شده و در نتیجه منجر به کاهش تولید می گردند امر صحیحی است لکن باید توجه داشت که تولیدات داخلی در مقام مقایسه با محصولات خارجی از نظر قیمت، کیفیت و استاندارد در یک سطح قرار ندارند و لذا شایسته است که اولاً با وضع حقوق و سود بازرگانی متناسب برای

کالاهای خارجی که عمدتاً لوکس می باشند، جنبه حمایت از تولیدات داخلی در نظر گرفته شود ثانیاً با بالا بردن سطح کیفیت تولیدات داخلی و رساندن کیفیت آنها به حد استانداردهای جهانی نظیر ISO از یک طرف و تشویق مردم به مصرف کالاهای تولید داخلی و جلب اعتماد آنان از طرف دیگر، زمینه را برای سرمایه گذاری در امر تولید کالا در کشور فراهم آوریم که این امر خود در بلند مدت اشتغال زا بوده و به حل مشکل بیکاری و جذب جوانان به بازار کار کمک خواهد نمود و در مراحل بعدی از تولید با کیفیت مطلوب جلوی ورود کالای مشابه خارجی را مسدود می نماید بلکه با بازاریابی صحیح می توان به بازارهای بین المللی راه یافت و در جهت صادرات کالاهای غیر نفتی نیز قدم برداشت. نباید از نظر دور داشت که سرمایه گذاری نیاز به حمایت و وجود فضای امن اقتصادی دارد که دولت وظیفه و حمایت از سرمایه گذاری را به عهده دارد.

بسیاری از کالاها به شکل قاچاق به کشور وارد می شوند اصولاً در داخل کشور تولید نمی شوند و چون از یک طرف بازار مصرف برای این گونه کالاها مهیاست و از طرف دیگر مجوز برای واردات آنها داده نمی شود و لذا این دسته از کالاها نظیر دوربین فیلمبرداری، دوربین عکاسی و ... به شکل کالاهای همراه مسافر و یا قاچاق وارد کشور می شوند.

دلیل عمده قاچاق کالا وجود سود قابل توجه و بازار مصرف مناسبی است که برای کالاهای قاچاق وجود دارد. شاید یکی از دلایل وجود اختلاف قیمت فاحش در

اجناس قاچاق در داخل و خارج کشور، پرداخت حقوق، عوارض مطرح نیست. رانت حاصل از ممنوعیت ورود کالا برابر و حتی بیشتر از حقوق و سود می باشد که این امر متأسفانه هم سیستم اداری را اعم از اداری، انتظامی و نظامی در بر میگیرد و هم در بلند مدت فساد فرهنگی وسیع و ریشه دار ایجاد می کند شاید توجه به این مثال خالی از فایده نباشد که با پرداخت ۸/۰۰۰ دلار خارج از کشور می توان یک

دستگاه اتومبیل آخرین مدل ژاپنی خریداری نمود. در حالی که در داخل کشور همین اتومبیل بیش از ۲۰ میلیون تومان قیمت دارد و ما در داخل کشور با پرداخت ۸/۰۰۰ دلار می توانیم یک دستگاه اتومبیل پیکان غیر استاندارد تولید داخلی خریداری نماییم که این فقط قیمت خود اتومبیل است و بحث لوازم یدکی آن که دنیای تجاری خاص به خود را دارد بحث دیگری است که اختلاف قیمت در آنجا بسیار فراتر از این ارقام می باشد و بدین جهت است که آمار قاچاق کالا در کشور را به خود اختصاص می دهد. در حقیقت چشم خود را بر واقعیت موجود بسته ایم، انواع وسیله نقلیه موجود است ولی اجازه ورود قطعات آنها داده نمی شود.

تأثیرات و عواقب وجود قاچاق کالا

تأثیرات وجود قاچاق کالا را می توان به دسته های زیر تقسیم کرد:

-اثرات اقتصادی و بازرگانی

-اثرات اجتماعی و فرهنگی

تأثیر قاچاق کالا بر سیاست های بازرگانی

دولت با در نظر گرفتن پارامترهایی همچون سپرده های ارزی، درآمد ارزی سالانه

نیازهای وارداتی کشور و ... و با اهداف ایجاد توازن در تراز بازرگانی خارجی و توازن

در پرداخت بدهی های خارجی، یک سری سیاست های تجاری اتخاذ می کند که

بر مبنای آن سیاست ها، حجم و ارزش صادرات و واردات کشور معین می گردد.

صادرات و واردات غیر رسمی اهداف ذکر شده را بی اثر می سازد، زیرا اولاً واردات

غیر رسمی یا قاچاق به هر حال برای اقتصاد ملی هزینه های ارزی دارد و این هزینه

های خارج از محاسبات دستگاه سیاست گذار، بر اقتصاد کشور تحمیل می شود.

ثانیا صادرات غیر رسمی نیز اهداف اقتصادی در زمینه نظارت بر ارز را با اشکال

مواجه می سازد، زیرا قاچاقچیان کالاهای صادراتی، بدون سپردن پیمان ارزی،

کالاهایی را از کشور خارج می کنند و به این ترتیب ارز حاصل از فروش آنها از

طریق سیستم بانکی به اقتصاد ملی بر نمی گردد.^۱

^۱ در واقع قسمتی از ارز بدست آمده از قاچاق صادراتی جهت واردات کالای قاچاق به داخل کشور مورد استفاده قرار می گیرد که خود موجب شدت یافتن قاچاق کالا می شود.

^۲ صادر کنندگان برای صدور رسمی کالا، موظف به سپردن پیمان ارزی می باشند تا بدین طریق موظف به بازگرداندن ارز حاصل از فروش کالای خود به کشور شوند.

در واقع قاچاق کالاهای صادراتی نوعی فرار سرمایه از کشور می باشد. در شرایطی که اقتصاد ملی به شدت به منابع سرمایه گذاری نیازمند است، خروج و فرار سرمایه از کشور، آثار اقتصادی زیانباری به دنبال دارد از جمله منابع مالی که می تواند صرف سرمایه گذاری در اقتصاد ملی و کمک به رشد تولید ناخالص داخلی شود، از گردونه اقتصادی کشور خارج می شود.

از سوی دیگر دولت در زمان مواجه شدن با بجران های ارزی همچون کاهش درآمدهای ارزی کشور (که مثلاً می تواند ناشی از کاهش قیمت نفت باشد)، کنترل

و نظارت بیشتر بر واردات را ضروری می داند. دولت قصد دارد از یک سو بر مجموع هزینه های واردات نظارت بیشتری کند و از سوی دیگر می خواهد تا حد ممکن ارز موجود به واردات کالاهای ضروری، سرمایه ای و اسطه ای که نقش بیشتری در رشد تولید ناخالص داخلی و نیز رونق فعالیت های اقتصادی و اشتغال دارند،

تخصیص یابد. در حالی که قاچاق وارداتی کالا هر دو هدف را تحت الشعاع قرار می دهد. پی بطور خلاصه، از یک سو قاچاق کالا، هزینه واردات را بیش از حد مورد نظر دولت می کند و در توازن ارزی به طور غیر مستقیم تأثیر منفی دارد و از سوی دیگر به دلیل مصرفی و غیر ضروری بودن اغلب کالاهای قاچاق وارداتی، نه تنها

تولید ناخالص داخلی و نیز رونق فعالیت های اقتصادی و اشتغال دارند، تخصیص یابد. در حالی که قاچاق وارداتی کالا هر دو هدف را تحت الشعاع قرار می دهد.

پس بطور خلاصه از یک سو قاچاق کالا، هزینه واردات را بیش از حد مورد نظر دولت می کند و در توازن ارزی به طور مستقیم تأثیر منفی دارد و از سوی دیگر بدلیل مصرفی و غیر ضروری بودن اغلب کالاهای قاچاق وارداتی نه تنها تولید ناخالص داخلی رشد پیدا نمی کند بلکه بر الگوی مصرف جامعه اثر نامطلوب دارد و تولیدات صنایع داخلی را نیز در بازار داخلی با رقابت فشرده تری مواجه می سازد.

در نتیجه قاچاق کالا سیاست های بازرگانی را هدف قرار داده و بر این سیاست ها خدشه وارد می سازد. در نتیجه توازن تری مورد نظر برای بازرگانی خارجی در حد و اندازه مورد انتظار دولت تحقق نمی یابد.

تأثیر قاچاق کالا بر سیاست های اقتصادی

قاچاق کالا منجر به کاهش تولیدات صنعتی خواهد شد. کاهش تولیدات صنعتی اثرات نامطلوبی برای جامعه بدنبال خواهد داشت از جمله بیکاری را افزایش می دهد.^۱ لذا قاچاق بر تولید ناخالص داخلی تأثیر نامطلوبی دارد. سودآوری بسیار زیاد قاچاق کالا برای قاچاقچیان موجب می گردد که انگیزه سرمایه گذاری های مولد

^۱ البته قاچاق، نت حدی اشتغال ایجاد می کند و افرادی را به کار می گیرد ولی چون کار ایجاد شده مولد نمی باشد اشتغال کاذب است.

اقتصادی کاهش یابد زیرا قاچاق کالا در زمان کوتاهی سود سرشاری را نصیب سرمایه گذاران در امر قاچاق می کند. بطوری که سود حاصل از سرمایه گذاری های مولد اقتصادی با سود بدست آمده از راه قاچاق قابل قیاس نیست. در نتیجه سرمایه ها به جای اینکه در امور مولد اقتصادی بکار افتند و باعث تولید و اشتغال شوند به سوی قاچاق کالا منحرف می شوند و بدین ترتیب بخشی از منابع در دسترس جامعه از چرخه اقتصاد مولد خارج می شود. سرمایه گذاری در امور تولیدی کلید رونق فعالیت های اقتصادی رشد تولید ناخالص داخلی افزایش اشتغال رشد درآمد

سرانه و ... است. رواج قاچاق کالا و سرمایه گذاری در این راه موجب می شود که سرمایه گذاری در امور تولیدی و اشتغال زا کاهش یابد در نتیجه زمینه اشتغال افراد کاهش پیدا کرده و نیز تولیدات ملی و داخلی کاهش یافته که خود منجر به کاهش درآمد سرانه می شود و بدین ترتیب فقر در جامعه بیش از پیش گسترش پیدا می کند (هر چند که درآمدهای زیادی نصیب قاچاقچیان کالا می شود).

از دیگر آثار قاچاق کالا کاهش درآمدهای ارزی و ریالی دولت می باشد. در بخش درآمدهای ارزی صدور غیر قانونی کالا منجر سرمایه از کشور و عدم بازگشت ارز بدست آمده به نظام پولی و بانکی کشور می شود و در نتیجه کمبود درآمدهای ارزی توازن پرداخت های خارجی بر هم می خورد. قاچاق کالاهای صادراتی گذشته

از مشکلات و تنگناهای ارزی برای اقتصاد ملی در صورت گسترش می تواند بر قیمت های بازار داخلی نیز اثرات نامطلوبی به جا گذارد زیرا تقاضای کل را افزایش می دهد و با محدودیت برآورده سازند.

وجود قاچاق کالا باعث به هم خوردن فرایند های عرضه و تقاضای معمول در بازار و نیز به هم خوردن فرایند قیمت گذاری در بازار می شود. در مورد قاچاق وارداتی قیمت تمام شده کالای قاچاق بمراتب پایین تر از قیمت همان کالا است که به صورت قانونی وارد کشور شده و یا در داخل کشور تولید می شود. بنابراین نظر

مصرف این کالاها که با قیمت پایین تر (و احیانا با کیفیت بهتر) در بازار عرضه شده اند جلب می شود و از مصرف کالاهای مشابه تولید داخل (ویا وارد شده بصورت قانونی) چشم پوشی می کند. در نتیجه کالاهای خارجی قاچاق جایگزین تولیدات داخلی می شود. بنابراین فرایند تولید داخلی که با تقاضای جامعه رابطه مستقیم دارد به هم می خورد و با لطمه از میزان تولید داخل کاسته می شود. در مورد قاچاق صادراتی نیز معمولا قاچاقچیان، کالاهایی را که به صورت قاچاق از کشور خارج می کنند، به قیمت پایین تر از قیمت واقعی آن کالا در بازارهای خارجی، به فروش می رسانند. این عمل موجب می شود که بازار کالاهای صادراتی ایران در آن کشورها تضعیف شود، به گونه ای که گاهی اوقات حضور و رقابت صادر کنندگان

ایرانی، که به صورت قانونی عمل می کنند در این بازارها دشوار و یا حتی غیر ممکن می گردد.

به علت تقاضای ارز در بازار آزاد ارز، جهت واردات غیر قانونی کالا نرخ ارز در بازار آزاد بیشتر می شود. بخش مهمی از توازن ارزش ریال در مقابل ارزهای خارجی در بازار غیر رسمی کشور وابسته به همین شیوه بازرگانی غیر قانونی می باشد. در واقع تجارت غیر قانونی فشارهای زیادی را به پول رسمی کشور وارد می نماید و با خود اثرات تورمی به دنبال دارد.

۱-۲. سابقه و پیشینه تحقیق

تا آن جا که به موضوع تحقیق حاضر مربوط می شود در مرکز مطالعات و پژوهش های انتظامی ناجا دو عنوان تحقیقی در این خصوص تعیین شده که یکی از آنها عملکرد پلیس در برابر جرایم سازمان یافته می باشد و دیگری تعیین شاخص های مبارزه با قاچاق کالا، حال آن که هیچ یک از این دو تحقیق به مرحله اجرا در نیامده و در همین حد یعنی تهیه طرح تحقیق متوقف گردیده است.

در اداره کل مبارزه ا جرایم اقتصادی ناجا گزارشات و تجزیه و تحلیل های مختلفی در خصوص عناوین مختلف قاچاق از جمله قاچاق سیگار، لوازم خانگی،

مشروبات الکلی و ... جود داشته و همایش های متعددی نیز در این خصوص ابر گزار شده است.

اما تحقیق و پژوهش علمی در رابطه با نقش پلیس در مبارزه و کنترل پدیده قاچاق و شناسایی شاخص های موثر یا محورهای عمده هر نقش انجام نگردیده است.

در گمرک جمهوری اسلامی ایران دو پژوهش در خصوص بررسی علل و عوامل پیدایش قاچاق در چند استان صورت گرفته است یکی تحت عنوان مطالعه و بررسی ابعاد استراتژیک محیطی پدیده قاچاق کالا و ارز در استانهای بوشهر و

هرمزگان بوده که به بررسی عوامل مختلف جغرافیایی، اجتماعی و فرهنگی، قانونی و امنیتی که در گسترش قاچاق در استانهای مذکور نقش دارد پرداخته است.

تحقیق دیگر تحت عنوان بررسی ابعاد استراتژیک قاچاق کالا در استانهای آذربایجان شرقی و غربی سیستان و بلوچستان و کردستان می باشد و به بررسی

خصوصیات افرادی که به امر قاچاق مبادرت می ورزند و همچنین عوامل مختلف مدیریتی و راهبردی گمرک که در مقابله با قاچاق موثر می باشند، پرداخته است.

در زمینه مقابله با قاچاق کالا همایشی در سال ۱۳۷۸ به سفارش ناجا توسط پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس انجام شده که عنوان آن چنین می باشد:

سومین همایش بررسی پدیده قاچاق کالا و راههای پیشگیری از آن مجموعه

مقالات این همایش از دوازده مقاله مجزا تشکیل گردیده و تمامی آنها علل و آثار پدیده قاچاق را از نظر اقتصادی مورد بررسی قرار داده ولی به نقش پلیس در امر مبارزه و کنترل قاچاق توجه زیادی صورت نگرفته است.

در موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی همایشی تحت عنوان راهکارهای اقتصادی مبارزه با قاچاق کالا صورت گرفته است که به تبیین وضعیت قاچاق و راهکارهای مقابله اقتصادی با آن پرداخته شده است. مقالات مطرح شده در این همایش حاکی از آن است که برخورد فیزیکی با جرم قاچاق کارساز نمی باشد، بلکه پلیس بایستی نظارت کامل و دقیقی را بر مرزهای کشور اعمال نماید .

با حضور در مرکز اسناد و مدارک علمی وزارت تحقیقات و فن آوری و همچنین مراجعه به دانشکده های مدیریت، اقتصاد و حقوق دانشگاه های تهران ، شهید بهشتی و علامه طباطبائی، پایان نامه های مختلفی را که در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا در این خصوص تدوین گردیده مورد بررسی قرار داده و عناوین مختلفی چون تحلیل جرم کلاهبرداری و جرایم مشابه، بررسی جرایم رشاء و ارتشاء در حقوق جزایی ایران، پاکسازی پول و نقش آن بر جرایم فراملی ، بررسی فرایند جرم انگاری، قاچاق مواد هسته ای، قاچاق کالای گمرکی و نحوه رسیدگی به آن و بررسی بزه قاچاق اشیا عتیقه در مقررات ایران وجود داشته که تمامی آنها جرایم

اقتصادی و قاچاق کالا را از نظر حقوقی و اقتصادی تشریح نموده و بعضا نیز عواملی

که باعث رشد و گسترش این نوع جرم می شود مورد بررسی قرار گرفته است، حال

آنکه به نقش پلیس جهت مبارزه و محدود ساختن قاچاق توجهی نشده است.

فصل سوم خلاصه و نتیجه گیری

راههای کاهش و مبارزه با قاچاق کالا و ارز

از آنجا که قاچاق، هزینه های انسانی و اقتصادی سنگینی برای کشور به دنبال دارد و

به ویژه به نظام اقتصادی کشور لطمات جبران ناپذیری وارد می کند. مبارزه منطقی و

معقول با این پدیده زیانبار اجتناب ناپذیر است. بطور کلی سیاستگذاری در جهت

مبارزه با قاچاق و جلوگیری از گسترش آن بایستی در دو سطح ملی و گمرک صورت

گیرد.

گمرک سازمانی اجرایی در امر پیاده سازی سیاستهای بازرگانی و اقتصادی است و

مجری قوانین اتخاذ شده در این موارد می باشد. بنابراین به تنهایی نمی تواند نقش

بسزائی در جهت مبارزه با قاچاق در غیر از مرزهای گمرکی ایفا کند. بنابراین همه

سازمانهایی که به نحوی در امر صادرات

مواد مخدر هستند بایستی تلاش نمایند تا با این پدیده مبارزه کنند و در صورت لزوم از کمک دیگر سازمانها نیز بهره برند. البته اتخاذ یک سلسله سیاست ها و شیوه های مناسب توسط گمرک می تواند از میزان قاچاق بکاهد.

واقعیت موجود این است که برخورد فیزیکی با قاچاق، منجر به کشف درصد بسیار پایینی محموله های قاچاق می شود و قسمت اعظم آنها وارد بازار مصرف (داخلی و خارجی) می شوند. بنابراین جهت مبارزه با قاچاق، تنها کنترل و نظارت مرزها و مبادی ورودی و خروجی کشور کافی نمی باشد. لذا برای جلوگیری از قاچاق و کنترل آن لازم

است. در کنار برخورد فیزیکی با آن تمام زمینه هایی که به نوعی در پدید آمدن و گسترش هستند شناسائی شده و اقدامات لازم (اعم از قانونی و دیگر راهکارها) در جهت از بین بردن آنها صورت گیرد. مطالعات و بررسی اجتماعی نیز نشان می دهند که جهت کنترل و پیشگیری از ناهنجاریهای اجتماعی، بایستی زمینه های مساعد بروز این ناهنجاریها از بین برود و یا به حداقل برسد.

در رابطه با راه های کاهش قاچاق، موارد زیر پیشنهاد می گردد:

- بازنگری در قوانین و مقررات موجود در رابطه با صادرات و واردات و حقوق گمرکی و سود بازرگانی متعلقه به ورود کالاها، به طوری که تمام جوانب امر در نظر گرفته شوند.
از جمله، موارد زیر لحاظ شوند:

- ۱- حقوق مصرف کنندگان و تولیدکنندگان داخلی دقیقاً رعایت شود.
- ۲- میزان تقاضای بازار مصرف برای کالاها دقیقاً برآورد شود.
- ۳- نظرات سازمانهای درگیر در امر صادرات و واردات لحاظ شود.
- ۴- نظرات سازمانهای درگیر در امر مبارزه با قاچاق لحاظ شود.
- ۵- نقدینگی موجود در جامعه و کشش بازار مصرف کالاها، خصوصاً کالاهای لوکس، بررسی و تجزیه و تحلیل شود.

بعضی از موارد بازنگری، در قوانین و مقررات می تواند به صورت زیر باشد:

- ۱- حقوق گمرکی و سود بازرگانی مناسبی برای ورود کالاهایی که مشابه آنها در داخل کشور تولید می شود، وضع شده و به مورد اجرا گذاشته شود.
- ۲- تسهیل هر چه بیشتر در روند امور اجرایی واردات و صادرات قانونی کالا و کاهش تشریفات اداری آن (به ویژه تشریفات غیر ضروری) زیرا هر چه تسهیلات بیشتری جهت تجارت قانونی در نظر گرفته شود، از میزان قاچاق کالا کاسته خواهد شد.
- ۳- ارزیابی دقیق قیمت کالاهای صادراتی
- ۴- با مجاز اعلام کردن ورود و خروج بعضی از کالاهایی که به صورت قاچاق به کشور وارد و یا از کشور خارج می شوند، می توان از میزان قاچاق کالاهای وارداتی یا صادراتی به مقدار زیادی کاست. خصوصاً برخی کالاهای قاچاق وارداتی که بصورت فراوان در

داخل کشور مصرف می شوند و مشابه آنها در داخل کشور تولید نمی شود و لذا واردات قانونی اینگونه کالاها (با در نظر گرفتن سود بازرگانی و حقوق گمرکی مناسب و متعادل برای آنها) از میزان قاچاق آنها به داخل کشور می کاهد.

- چنانچه کالاهای مورد نیاز مردم با رعایت استانداردهای مورد قبول برای این کالاها و وجود ضمانت نامه معتبر و خدمات پس از فروش، از طریق تجارت قانونی وارد کشور شوند، قسمتی از مسایل و مشکلات قاچاق کالا، خصوصاً در رابطه با مسافران تجمیعی (که اصطلاحاً اجیربری نامیده می شود) در مناطق آزاد تجاری از بین می رود و نیز جلوی سوء استفاده دلالان سرمایه دار گرفته می شود و در نهایت نیروی انسانی و هزینه های زیادی که در مراحل مختلف کشف (نیروی انتظامی)، تعقیب و رسیدگی (گمرکات اجرایی)، تعقیب قضائی (مراجع قضائی و دادگاهها) و استرداد کالاها یا حاصل فروش آنها (سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی) درگیر می باشند، آزاد می گردد.

- بازنگری در قوانین و مقررات موجود در زمینه قاچاق^۱ و حمایت کامل از اعمال درست قوانین.

^۱ - لازم به یادآوری است که آئین نامه اجرایی قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز در جلسات ۷۹/۳/۸ و ۷۹/۳/۲۹ هیات محترم وزیران مورداصلاح و تصویب قرار گرفته و در تاریخ ۷۹/۴/۱۱ جهت اجرا ابلاغ گردیده است.

- صدور دستورالعمل های هماهنگ در زمینه مبارزه با قاچاق از طرف سازمان های مربوطه.

- بازنگری در قوانین مربوط به اشتغال تجاری مرزنشینان و پيله وران مناطق مرزی.

- کنترل و نظارت لازم و کافی بر فعالیتهای مناطق آزاد تجاری و بازرچه های مرزی همچون کنترل دقیق بر امر صدور کارت سبز در مناطق آزاد تجاری و نظارت کامل بر ورود و خروج کالا از مناطق آزاد تجاری و بازرچه های مرزی تا هم از ورود کالاهای قاچاق به این مناطق یا خروج آنها از این مناطق جلوگیری شود و هم سقف تعیین شده برای واردات کالا از طریق این مناطق رعایت شود.

- ارزیابی کالاهای قاچاق مکشوفه با نرخ دلار به قیمت واریز نامه ای تا درصد ریسک قاچاق بالاتر رود.

- در صورت تعیین و تثبیت نرخ واقعی ارز، هم قاچاق کالا کاهش خواهد یافت و هم میل به خروج و فرار سرمایه کم خواهد شد.

- حرکت به سمت آزادسازی واردات و صادرات با کنترل تعرفه های گمرکی

- از طرق مقتضی (همچون تبلیغات)، احساسات و غرور ملی برانگیخته شود به طوری که مردم به استفاده از تولیدات داخلی ترغیب و تشویق و هدایت شوند و به کالاهای تولید داخل اعتماد پیدا نمایند. و در نهایت فرهنگ مصرفی جامعه به نفع استفاده هر

چه بیشتر از تولیدات داخلی تغییر پیدا کند. این آموزش فرهنگی می تواند با بیان سودهای مترتب بر استفاده از کالاهای تولید شده در داخل کشور و نیز بیان ضررهای حاصل از مصرف کالاهای قاچاق همراه باشد.

- با انجام کارهای فرهنگی وسیع، الگوی مصرف فعلی جامعه به سمت مصرف صحیح و تقاضای متعادل هدایت شود. در این راه می توان از الگوهای مصرفی اسلام (همچون صرفه جویی، قناعت، کمک به مستمندان و نیازمندان، عزت نفس و ...) بهره برد. همچنین بیان دقیق و ساده اوضاع اقتصادی فعلی جامعه همچون کمبود درآمدهای

ارزی غیر نفتی، تورم، بیکاری، بحران افزایش جمعیت، ... به مردم مفید و مؤثر است.

- جلب مشارکت مردم در پیشبرد اهداف اقتصادی و اجتماعی کشور از طریق صرفه جویی در مصرف و تأمین منابع مورد نیاز سرمایه گذاری در طرح های اقتصادی از طریق افزایش پس انداز ملی.

- جمع آوری اطلاعات و آمار دقیق کالاهای قاچاق کشف شده در سنوات قبل جهت برنامه ریزی در امر مبارزه با قاچاق و مهار آن.

- هماهنگی هر چه بیشتر بین گمرک و نیروی انتظامی در جهت مبارزه با قاچاق (با توجه به این مسئله که گارد گمرک با کمبود نیروی انسانی مواجه است).

- هماهنگی هر چه بیشتر و بهتر میان سازمانهای مرتبط با صادرات و واردات در اتخاذ و اعمال یک سیاست واحد در امر صادرات و واردات از سوی این سازمانها.

- اتخاذ سیاستهای مناسب جهت کنترل هر چه بیشتر مرزهای باز کشور جهت جلوگیری از ورود و تخلیه قاچاق به مناطق مرزی.

- نیروی انتظامی کالاهای قاچاق کشف شده و کالاهای مجهول المالک و بی صاحب را پس از کشف و در حداقل زمان ممکن، در اختیار گمرکات و یا ادارات امور اقتصادی و دارایی شهرستان ها قرار دهد تا پس از طی مراحل قانونی از طریق گمرکات در اختیار سازمان جمع آوری و فروش اموال تکمیلی قرار گیرد.

- همکاری و هماهنگی همه جانبه با کشورها در جهت مبارزه با قاچاق بخصوص کشورهای همسایه.

- از آنجا که کارکنان گمرک در صف مقدم مبارزه و کشف قاچاق در مرزهای گمرکی می باشند، بایستی از لیاقت ها و شایستگی های لازم برخوردار باشند. لذا لازم است که در انتخاب کارکنان گمرک دقت های لازم به عمل آید تا افرادی که از هر نظر شایسته می باشند به استخدام گمرک در آیند. همچنین نظارت های لازم و کافی بر کار آنها بطور پیوسته وجود داشته باشند. نکته دیگر این است که کارکنان گمرک بایستی از نظر درآمد و گذران زندگی خویش کاملاً تامین باشند و از این نظر با هیچ گونه مشکلی

روبرو نباشند تا خدای نکرده در دام وسوسه های شیطانی قاچاقچیان (از جمله پیشنهاد رشوه) گرفتار نگردند. زیرا اولاً قاچاقچیان برای وارد کردن کالاهای خود و ترخیص آنها و یا خارج کردن کالاهای خود، بدون پرداخت حقوق و عوارض متعلقه و بدون طی کردن تشریفات اداری، دست به هر اقدامی می زنند و ثانیاً تجارب بین المللی نشان می دهد که استفاده نادرست از موقعیتهای اداری در جهت به دست آوردن منافع شخصی می باشد. لذا در این رابطه پیشنهاد می شود که حقوق و مزایای کلیه کارکنان گمرک از حقوق و مزایای افراد هم ردیف آنها در دیگر سازمانها بیشتر باشد.

- توجه به انگیزه های تشویقی کارکنان کلیه سازمانایی که درگیر امر مبارزه با قاچاق می باشند می تواند در جهت مبارزه با قاچاق موثر باشد.^۱

- تجهیز پرسنل گمرکات به امکانات و وسایل و لوازم مدرن جهت مبارزه با قاچاق و

قاچاقچیان خصوصاً تقویت گارد گمرک

^۱ - طبقه آئین نامه اجرایی قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز، درصدی از حاصل فروش کالاهای قاچاق کشف شده، به عنوان حق الکشف به کاشفین، مخبرین، مامورین انتظامی و عوامل ستادی پرداخت می شود. چگونگی نحوه پرداخت و میزان پرداخت هر یک از عوامل یاد شده طبق مواد ۲۶ و ۲۷ آئین نامه مذکور صورت می گیرد. لازم به ذکر است که:

پرداخت حق الکشف به عوامل یاد شده در سایر کشورها وجود ندارد و تنها از کاشفین تقدیر به عمل می آید. ضمناً پرداخت حق الکشف به عوامل یاد شده، خصوصاً ماموران نیروی انتظامی، منجر به این مسئله می شود که بعضی از این افراد برای به دست آوردن حق الکشف بیشتر، به اکثر افراد و کالاهای و عنوان اشخاص مظنون و کالاهای مظنون به قاچاق بنگرند که خود این مسئله منجر به بروز مسائل دیگری می شود. از جمله این مسائل خدشه دار شدن چهره نیروی انتظامی در انظار عمومی می باشد و یا صاحب کالای غیر قاچاق به جهت اینکه کالایش مدت زمانی معطل و سرگردان نشود، حاضر به پرداخت مبالغی به ماموران نیروی انتظامی می شود. به جای پرداخت حق الکشف به عوامل یاد شده، می توان به طرق دیگری از آنها تقدیر به عمل آورد مثل اعطای گروههای تشویقی به آنها یا در نظر گرفتن تسهیلاتی برای آنها.

- آموزش دانش و فن آوری نوین به پرسنل گمرکات و نیز آشنا کردن آنها با شیوه های مختلف کار قاچاقچیان.

- اعطای اختیارات بیشتر به گمرک ایران در جهت مبارزه با قاچاق کالا و مواد مخدر (همچون بسیاری از کشورهای پیشرفته) تا این سازمان بتواند خدمات خود را با همکاری سایر ماموران مبارزه با قاچاق در سطح ملی و بین المللی بهتر از گذشته انجام دهد.

- استفاده از تجهیزات ماهواره ای برای کنترل مرزهای باز کشور.

- از طرق قانونی و نیز با در نظر گرفتن تمهیداتی (همچون تشویق و در نظر گرفتن بعضی تسهیلات)، تولیدکنندگان را موظف کرد که کالاهایی با کیفیت بالا تولید و عرضه نمایند. این امر موجب می شود اولاً کالاهای مشابه خارجی وارد نشوند و یا اگر وارد شدند مشتری ایرانی از آنها استقبال نکند و ثانیاً سبب می شود پای تولیدکنندگان داخلی به بازارهای مصرف بین المللی باز شود.

- دولت با اتخاذ سیاستهای اصولی و مناسب و با فراهم آوردن فضای امن اقتصادی و سیاسی و اجتماعی و روانی لازم برای سرمایه گذاران و با در نظر گرفتن تسهیلات و شونده.

- با اصطلاح قانون و اساسنامه سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی، این سازمان به گمرک وابسته شده و تحت نظارت گمرک به کار خود ادامه دهد.

سرانجام کالاهای قاچاق

طبق ماده یک قانون تاسیس سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی، امور جمع آوری و نگهداری، اداره و فروش کالاهای متروکه دولتی و غیر دولتی، ضبطی و قاچاق قطعیت یافته و کالاهای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری و همچنین اموال منقول و غیر منقول و حقوق مالی که بر اثر احکام و قرارهای قطعی مراجع ذیصلاح قضایی و یا تصمیمات مراجع صلاحیت دار اداری و صنفی به انحاء مختلف از قبیل ضبط، مصادره، استرداد، تملیک، جریمه و تعزیر مالی، صلح، هبه و نیز سایر اموالی که در اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سایر قوانین به تملک و یا تصرف دولت درآمده و یا در می آید بر عهده «سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی» می باشد.

پیشنهادات

۱- ایجاد عزم ملی در برخورد با پدیده قاچاق کالا در کشور به عنوان یک معضل اقتصادی.

نظر به اینکه عوامل متعددی در بروز پدیده قاچاق و گسترش آن نقش دارند، ضروری است از تداخل وظایف سازمانها و نهادهای ذیمدخل در امر مبارزه با قاچاق کالا

جلوگیری و با استقرار منطقی آنها در مبادی ورودی و خروجی رسمی و غیر رسمی کشور (اعم از هوایی، زمینی و دریائی) بر اساس وظایف قانونی و مطابق ضوابط و معیارهای جهانی، از انجام امور موازی و دخالت در حوزه امور یکدیگر پرهیز شود.

۲- بررسی زمینه های ایجاد تفاهم و انسجام ملی جهت تأمین امنیت برای جذب سرمایه گذاری های داخلی خارجی، ایجاد اشتغال به خصوص در مناطق محروم و مرزی از طریق انتقال تکنولوژی و فن آوری نوین جهت تولید کالاهایی با کیفیت مطلوب در کشور.

۳- بازرگاری در مقررات موجود در رابطه با صادرات و واردات و تعیین سود بازرگانی در سطحی مناسب که موجب گرایش بازرگانان به واردات از کانال رسمی گردد. در این خصوص لازم به ذکر است که بر اساس برنامه پنج ساله سوم و در راستای حذف موانع غیر تعرفه ای و تبدیل آنها به موانع تعرفه ای، سود بازرگانی برخی کالاها در برخی موارد به میزان ده برابر افزایش پیدا کرده که این خود زمینه قاچاق کالا را هموار می نماید. بنابراین ضرورت انجام مطالعات کارشناسی همه جانبه در تعیین سود بازرگانی اقلام وارداتی ضروری به نظر می رسد. بدین منظور لازم است کمیته دائمی مقررات صادرات و واردات (موضوع ماده یک آئین نامه اجرائی قانون مقررات صادرات و واردات) بصورت اضطراری نسبت به بررسی و تعیین تعرفه ها به نحوی که ضمن تأمین حمایت

لازم هم از تولید کننده و هم مصرف کننده، موجب گرایش واردات به سمت مجاری رسمی و قانونی شود، اقدام نماید.

۴- از طرق مقتضی همچون تبلیغات، احساسات و غرور ملی برانگیخته شود به طوری که مردم به استفاده از تولیدات داخلی ترغیب، تشویق و هدایت شوند و به کالاهای تولید داخل اعتماد پیدا نمایند. و در نهایت فرهنگ مصرفی جامعه به نفع استفاده هر چه بیشتر از تولیدات داخلی تغییر پیدا کند. بدین منظور لازم است از محل بودجه ستاد مبارزه با قاچاق، درصدی صرف انجام امور تبلیغاتی از طریق مطبوعات و صدا و سیما شود.

۵- با تولید و ارائه کالاهای مورد نیاز مردم با رعایت استانداردهای مورد قبول و با کیفیت مطلوب از طریق تجارت قانونی، بخش عمده ای از مسایل و مشکلات قاچاق کالا برطرف گردیده و جلوی سوء استفاده دلالان و سودجویان گرفته می شود و در نهایت نیروی انسانی و هزینه های زیادی که در مراحل مختلف کشف (نیروی انتظامی)، تعقیب و رسیدگی (گمرکات اجرایی)، تعقیب قضائی (مراجع قضائی و دادگاهها) و استرداد کالاها یا حاصل فروش آنها (سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی) درگیر می باشند، آزاد می گردد.

۶- با قاچاقچیان بزرگ که منافع ملی را به خطر می اندازند، برخورد جدی شود و چنانچه شواهدی دال بر تبانی در امر قاچاق کالا در برخی از سازمانها توسط برخی

مقامات و ارگانها، موجود می باشد اطلاعات و مدارک آن در اختیار سرویس های امنیتی و اطلاعاتی کشور قرار داده شود تا موضوع از طریق مجرای قانونی و مراجع قضایی، مورد رسیدگی قرار گرفته و با متخلفین برخورد قانونی بعمل آید.

۷- نظام مالیاتی کشور، به نحوی تنظیم شود که ضمن امکان اخذ مالیات از فعالان در زمینه واردات به شیوه تجمیعی مسافری، زمینه سرمایه گذاری اعم از داخلی و خارجی

فراهم آمده و با ایجاد اشتغال و تولید در مناطق محروم، از روی آوردن مردم این مناطق به امر قاچاق کالا جلوگیری بعمل آید.

۸- جداسازی نیروهای نظامی، امنیتی و اطلاعاتی از فعالیتهای اقتصادی و بازرگانی به خصوص در غرب کشور و پذیرش تامین امنیت غرب کشور توسط نیروی انتظامی به عنوان مرزبان قانونی کشور.

۹- الزام دستگاههای دولتی به خرید کالاهای وارده از طریق مبادی رسمی و دارای مجوزهای گمرکی و برخورد جدی توسط سازمان بازرسی و دیوان محاسبات در این زمینه.

۱۰- فراهم نمودن امکان نظارت گمرکی بر فعالیتهای تجاری و بازرگانی مناطق آزاد، و بازارچه های مرزی و سایر مبادی ورودی و خروجی، از طریق ایجاد امکانات و تجهیزات گمرکی لازم و هماهنگی سازمانها و دستگاههای ذیربط و ناظر بر امور بازارچه ها و مناطق آزاد با گمرک، بر اساس قوانین و مقررات گمرکی کشور و ضوابط و معیارهای قابل قبول جهانی.

۱۱- بازنگری قانون تعزیرات حکومتی و تدوین قانونی جامع در خصوص مبارزه با قاچاق کالا، بصورت فوری در مجلس شورای اسلامی

۱۲- اعطای اختیارات بیشتر به گمرک ایران (بر اساس معیارها و ضوابط سازمان جهانی گمرک) در جهت مبارزه با قاچاق کالا و تجهیز گمرکات به امکانات، وسایل و لوازم مدرن جهت مبارزه با قاچاق و قاچاقچیان، جدا نمودن سازمانهای نظامی و امنیتی از بحث قاچاق کالا و تقویت گارد گمرک.

۱۳- اختصاص دادگاههای ویژه جهت رسیدگی به پرونده های قاچاق با بهره گیری از قضات متخصص در این زمینه، به منظور ایجاد وحدت رویه در برخورد قاطع و اخذ جزای نقدی از قاچاق کالا و کاهش زمان رسیدگی به جرایم قاچاق و صدور احکام در اسرع وقت.

۱۴- دیپلماسی فعال با کشورهای همجوار در کاهش فعالیت قاچاقچیان و همکاری و هماهنگی همه جانبه با کشورها بخصوص کشورهای همسایه در جهت مبارزه با قاچاق.

۱۵- تشکیل کمیته ای مرکب از کارشناسان اقتصادی، اجتماعی، روانشناسی، سیاسی، گمرکی، بازرگان، برای شناسایی هر چه دقیق تر علل بوجود آورنده قاچاق و راههای مقابله با آنها.